

Poul Schlüters tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Schlüter
Statsminister

Dato

4. oktober 1988

Sted

Christiansborg

Inden for et år har vi beklageligvis oplevet hele to folketingsvalg. Ingen af dem kunne føre til dannelse af en flertalsregering. Den nye regering af K, V og R blev dannet, fordi dens tre partier var enige om, at netop denne konstellation [SIC] i en mindretalsregering frembød bedre muligheder end nogen anden – for stabilitet og samling om at løse de store arbejdsopgaver i en ny 4-års-periode.

Også den forrige regering var en mindretalsregering. Alligevel lykkedes det i firkløverårene at nå en række væsentlige og positive resultater – først og fremmest at få det uhyggeligt store, mangeårige underskud i statsfinanserne ud af verden. I dag beslaglægger de offentlige udgifter i Danmark en mindre andel af bruttonationalproduktet end i 1982. Men dernæst lykkedes det at få skabt op mod et par hundrede tusinde nye job efter en årrække med nedlæggelse af virksomheder og arbejdspladser i den private sektor. Renten og inflationen blev halveret. Kronesænkningspolitikken blev afløst af den faste valutakurs. Det er væsentlige resultater – men som altid i politisk arbejde er alle problemer jo ikke ryddet af vejen på en gang og en gang for alle.

Den nye regering fremsatte en kort erklæring i Folketinget i juni og fremsatte så 30 lovforslag. De var vigtige, og de blev alle gennemført inden sommerferien. Tre vigtige politiske sagområder har nu fundet en overbevisende og god løsning: landbrugets refinansiering, renteaftgiftsordningen og de langtidsledige. Endelig er der indgået en aftale med kommunerne og amterne om deres budgetpolitik.

Men det er først i dag, den nye regering har mulighed for at fremlægge sin samlede politik for en løsning af det danske samfunds mange opgaver de næste fire år.

Regeringen består af tre selvstændige og på mange måder forskellige partier. Sådan vil det fortsætte. Men enhver regering, der vil noget, bør gennemtænke og kunne redegøre for de holdninger, de politiske ideer og den filosofi, den vil bygge sit virke på.

Vi nærmer os 1990'erne og dermed det årti, der skal lede os ind i et nyt årtusind. I disse år skal vi derfor fastlægge kursen for samfundet i det 21. århundrede, og derfor skal vi nu foretage en række valg, som bliver af afgørende betydning for det danske samfunds og for demokratiets udvikling.

Et grundlæggende spørgsmål drejer sig om samfundets opdeling i den private og den offentlige sfære. Vi er vænnet til, at det offentlige løser en lang række opgaver for den enkelte – en indsats, der bl.a. sikrer os uddannelse, social tryghed og kulturelle udfoldelsesmuligheder. Sådan skal det også være fremover.

Men samtidig må grænserne for samfundets ansvar for den enkeltes tilværelse og livsindhold flyttes. Samfundet kan og samfundet skal støtte dem af os, der kommer i nød. Samfundet skal tilstræbe en rimelig fordeling af de materielle goder. Og livet kan kun leves af hver enkelt af os – det er vores eget ansvar. Men

vi lever sammen med andre, og derfor har vi alle som mennesker et ansvar for både os selv og hinanden. Vores liv og adfærd må bygge på dette ansvar.

Vi må nu åbent diskutere, hvordan vi kan indrette samfundet under tilstrækkeligt hensyn hertil. Det er åbenbart, at systemernes magt har fået overhånd, at menneskers valgmuligheder indskrænkes, og at systemerne selv dermed bestemmer for meget. Der sættes alt for ofte snævre grænser for den enkeltes livsudfoldelse. Men hermed fratages den enkelte også ansvar og frihed, og vi identificerer os ikke længere nok med det samfund, som vi selv er en del af, og som vi har en forpligtelse til at præge og være med til at udvikle. Resultatet bliver mistillid, utryghed, ligegyldighed og mangel på sammenhæng i vurderingerne.

Vi må nøje overveje, hvordan vi skaber den rette balance mellem mennesket, systemerne og samfundet, hvordan vi skaber nye og bedre fællesskaber mellem mennesker, og hvordan vi skaber det gåpåmod og den livskraft, der er så nødvendige.

I denne sammenhæng må kulturpolitikken indgå som et betydningsfuldt moment. Kunsten og kulturen udspringer af og leder også til engagement, kreativitet og fantasi, samvær og fællesskab.

En styrkelse af den folkelige medvirken i udviklingen af den fremtidige kulturpolitik er vigtig, for netop i samspillet mellem det folkelige kulturliv og de etablerede kulturinstitutioner kan vi skabe fremtidens kulturliv. Dette samspil er afgørende, når Danmark står over for nye kulturelle påvirkninger og store

økonomiske udfordringer.

Velfærdssamfundet forudsætter en velfungerende offentlig sektor, men vi må være villige til at diskutere, hvad der bør løses i og af fællesskabet, og hvad der bedst løses uden indblanding fra det offentlige. Regeringen indbyder til en konstruktiv debat herom.

Et andet hovedspørgsmål drejer sig om vort folkestyres fremtid. Jeg tror ikke, det er for meget sagt, at det i disse år er vanskeligt at fastholde interessen og respekten i befolkningen for demokratiets institutioner og for Folketingets beslutninger.

Det er en farlig udvikling. Vi må hævde Folketingets betydning. Ellers kan vi frygte, at selve folkestyret sygner hen.

Regering og Folketing må koncentrere sig om den opgave, der ligger i at udstikke de overordnede, helhedsorienterede linjer for samfundsudviklingen. Vi må til gengæld beskæftige os mindre med små detaljer og enkeltsager, som ofte alene frister politikere, fordi de blæses op i medierne. Vi må ikke i de kommende år forvride og forfalske det seriøse politiske arbejde derved. Proportionssans og selvdisciplin bliver påkrævet, for Danmark står over for en barsk omstilling. Gennemgribende forandringer er nødvendige for at løse de vanskelige problemer, som tynger det danske samfund.

Vi står over for store menneskelige og miljømæssige udfordringer. Dertil kommer de alvorlige økonomiske problemer, som skal løses inden for de nærmeste år:

- Ledigheden er for høj.

- Udlandsgælden er for stor.

- Der er stadig underskud på betalingsbalancen.

- Skattetrykket er for tyngende.

- Den private opsparing er utilstrækkelig.

- Den private sektor er for lille.

- For mange danskere er afhængige af de offentlige kasser.

- Der er for meget bureaukrati.

- Den enkelte borger har for lidt valgfrihed.

Det er derfor en hestekur, vi skal i gang med, og der findes i virkelighedens verden ingen smarte eller smertefri løsninger. Det er hårdt arbejde, der ligger foran os.

Regeringen vil lægge op til en ny politik, som over en 4-årig periode kan fortsætte og forstærke væksten i den private sektor og gøre samfundet mere levende og dynamisk. Der er brug for at ruske op i hele det danske samfund. Vi skal muliggøre, at vi danskeres menneskelige ressourcer og energi kan udfoldes fuldt ud.

Den alvorligste opgave, som ligger lige for, er naturligvis at standse gældsætningen til udlandet. Ved udgangen af 1987 var Danmarks gæld til udlandet 272 mia. kr. Alene renterne af denne gæld beslaglægger hvert år næsten 30 mia. kr. af det samlede danske produktionsresultat.

Den udvikling kan jo ikke fortsætte. Underskuddet på betalingsbalancen skal fjernes. Ellers ender vi i en situation, der truer selve grundlaget for velfærdssamfundet, den danske velstand og vore børns fremtidsmuligheder. Ganske vist er underskuddet faldet fra rekordhøjden i 1986 på 35 mia. kr. til 20 mia. kr. sidste år. I år ventes det at blive på ca. 18 mia. kr., men der er ikke uden videre udsigt til en væsentlig nedgang i 1989.

Vi kan ikke leve med, at underskuddet skulle bide sig fast i en størrelsesorden på 18-20 mia. kr.

Regeringen mener, at der oplagt er tale om et strukturelt underskud, som skyldes grundlæggende skævheder i den danske økonomi. Vi mener, der er tre væsentlige systemfejl: Vort arbejdsmarked er for stift og tilpasser sig for langsomt eller slet ikke; bl.a. derfor er ledigheden for stor. Den private sektor er for lille, mens den offentlige sektor er for stor. Og den private opsparing er utilstrækkelig.

Regeringen ønsker over de næste fire år at rette disse systemfejl op, men det kræver, at der gennemføres grundlæggende strukturændringer. Regeringen vil tage de fornødne initiativer til at gennemføre den omlægning, der er nødvendig.

Den private sektor må have bedre udviklingsmuligheder, og den offentlige sektor ønsker vi at afbureaukratisere, begrænse og forenkle.

Regeringen lægger vægt på, at vi har en god og velfungerende offentlig sektor, og vi anerkender, at der udføres et værdifuldt og dygtigt arbejde af de mennesker, der er ansat i den. Men de rammer, vi fra regeringens og Folketingets side har lagt om deres arbejde, skal vi gøre mere tidssvarende, så borgerne kan få en bedre betjening, og det vil samtidig gøre den offentlige sektor til en mere stimulerende arbejdsplads med større arbejdsglæde for de ansatte.

Det nuværende, overregulerede samfund, hvor alt for mange beslutninger træffes centralt, ønsker vi at omforme, så det enkelte menneske kan overskue det og finde sig til rette. Det skal være et nyt og enklere samfund, hvor de offentlige beslutninger begrænses og gøres overskuelige, og hvor klagevejene bliver forkortet.

Beslutningerne skal træffes decentralt, nær den enkelte borger. Al offentlig styring og regulering, som ikke er absolut nødvendig, skal afvikles.

På alle leder og kanter yder vi hinanden tilskud i det danske samfund. Det er en hovedgrund til det høje direkte skattetryk. Men det går jo galt, når folk med gennemsnitsindkomster betaler så meget i skat, at også de bliver afhængige af offentlig hjælp. Fordelingspolitikken er drevet for vidt, og spildprocenten i administrationen og personaleforbruget er blevet for stor.

Vi skal gøre op med tendensen til at udvikle et lommepengesamfund, hvor stadig flere i befolkningen bliver magtesløst afhængige af de offentlige kasser og

forvandlet til passive klienter i et offentligt behandlersystem.

Vi skal give mennesker flere valgmuligheder mellem offentlige og private løsninger. Ledetråden må være mere aktivt privat initiativ og friere muligheder for det enkelte menneskes livsudfoldelse.

Det er ikke småændringer hist og her i de gamle systemer, jeg tænker på. Vi lægger op til dybtgående ændringer i samfundets måde at fungere på.

Vi vil fordomsfrit tage stilling til, hvilke funktioner der i det hele taget bør løses af offentlige institutioner, og hvilke der bedre – og måske billigere – kan løses på anden måde. Vi vil ikke bare tage til efterretning, at blot fordi det offentlige en gang påtog sig at løse en opgave, skal det også være sådan i al fremtid.

Der skal styres mere efter borgernes virkelige behov og ønsker og mindre efter pres fra institutionerne og faglige interessegrupper.

Den nuværende arbejdsdeling mellem staten, amterne og primærkommunerne er ikke længere hensigtsmæssig. Mange opgaver, som i dag løses af staten og amterne, vil vi foreslå at overlade til den enkelte kommune. Mange kontrolfunktioner, godkendelsesprocedurer og tilsyns- og ankeinstanser vil vi kunne undvære.

Når Folketinget begrænser sig til at udstikke generelle retningslinjer, kan det naturligvis medføre, at der opstår forskelle i den måde, man løser opgaverne på i de enkelte kommuner. Men det er netop ideen med et kommunalt selvstyre, at kommunerne løser opgaverne sådan, som det nu passer bedst i det lokale område, og som borgerne dér ønsker dem løst. Der er jo store forskelle i behovene fra det ene område til det andet.

Det, vi ønsker at opnå, er, at afgørelserne kommer nærmere på den enkelte borger, at beslutningsvejene bliver kortere, og at dobbeltadministration afskaffes, at afgørelserne træffes hurtigere, og uden at borgeren skal løbe fra den ene instans til den anden. Han bør slippe for en masse irritationsmomenter og undgå at lide tab på grund af lange ventetider.

Det er vigtigt, at vi kommer hurtigt i gang. Regeringen har derfor nedsat et snævert ministerudvalg under mit formandskab. Det støtter sig på to embedsmandsudvalg – ét, som skal kulegrave statens administration, og ét, som skal analysere amter og kommuner. Vi har sat meget snævre tidsfrister for arbejdet i disse to udvalg. Samtidig igangsætter hver enkelt minister på sit felt en kulegravning af al lovgivning og administration med henblik på forenkling og afbureaukratisering.

Inden for f.eks. undervisningssektoren forberedes også en udvikling, som afspejler denne målsætning: at lægge mere ansvar ud til de enkelte institutioner og ikke mindst at give brugerne flere valgmuligheder. Vi ønsker at fjerne en lang række regler, som i virkeligheden indebærer en detailstyring af undervisningsinstitutionerne. Fra centralt hold skal vi nøjes med at fastlægge

mål og krav. På de enkelte skoler og de mange andre institutioner skal man herefter virkeliggøre disse målsætninger inden for en given økonomisk ramme.

Der skal gennemføres en reform af universitetsstudierne tilpasset samfundets behov for både kortere og længere uddannelser. Sigtet er en 5-årig ramme for de lange uddannelser, men med mulighed for at afslutte studiet efter 3 år.

Der skal gennemføres en udbygning af voksenuddannelserne.

Langt flere uddannelser skal kunne udbydes som enkeltfag eller deltidsuddannelser. Og den moderne teknologi vil åbne mulighed for fjernundervisning og for selvundervisning.

Inden for f.eks. industriministerens område er der også iværksat en kulegravning. I lyset af de helt nye vilkår og muligheder, der vil foreligge for dansk erhvervsliv med skærpet konkurrence i det indre marked, ønsker vi at fjerne unødvendige snærende bånd og restriktioner i gammel lovgivning, indført under nu forældede forudsætninger. Målet er, at vi forbereder os godt og effektivt på at kunne udnytte de store EF-muligheder aktivt og bevidst satser på vækst og skabelse – for det er jo det, det gælder især – af mange nye job i den private sektor i samfundet.

Også på skatteministerens område gennemfører vi nu et betydeligt forenklings-

og afbureaukratiseringsarbejde. Al gældende lovgivning bliver gennemgået. Vi vil fjerne vanskeligt forståelige og administrativt uhensigtsmæssige regler, der i dag generer både borger og administration. På lidt længere sigt vil hele den gældende skattelovgivning blive samlet i få og overskuelige hovedlove. Også hele strukturen i skatteorganisationen vurderes netop nu. Målet er en gennemgribende modernisering og en afkortning af klagevejene på skatteområdet, sådan at skattesager kan afsluttes hurtigst muligt på så korrekt et grundlag som gørligt.

Jeg har nu redegjort for den nye regerings filosofi om forholdene mellem menneske og samfund og om de kommende års udvikling i den offentlige sektor. Med målsætningen, at vi grundigt skal forberede, at dansk erhvervsliv evner at udnytte det frie EF-marked positivt, er jeg så på vej til at redegøre for regeringens holdning til den private sektors fremtid.

Gennem en menneskealder, mindst, har vi måttet optage store lån i udlandet. Hvorfor?

Fordi det offentlige og det private forbrug har været alt for stort i forhold til den danske produktion, vi har kunnet sælge herhjemme og i eksporten. Det kommer vi til at forandre.

Vejen, vi skal gå, er egentlig let at beskrive, men den er måske svær at følge.

Vi skal bruge tre metoder samtidig: Vi må og skal sikre en endog særdeles kraftig forbedring af konkurrenceevnen. Vi skal formindske det offentlige udgiftstryk betragteligt. Og vi skal, præstere en stærk forøgelse af den private opsparing. Mindre kan ikke gøre det. Kun på den måde kan vi fjerne underskuddet over for udlandet.

Regeringen har viljen til at fremlægge de nødvendige forslag, men med en mindretalsregering vil sandelig også Folketinget skulle leve op til den udfordring og det ansvar, vi alle er stillet over for. Kravene til det samarbejdende folkestyre er derfor store.

Det er nødvendigt at sige råt for usødet, at der igennem adskillige år ikke er basis for, at befolkningsgrupperne søger at skaffe sig højere nominel indkomst eller højere realløn.

Selvom lønstigningstakten i den seneste tid er afdæmpet, er de danske lønninger gennem den forløbne del af overenskomstperioden steget stærkere end i udlandet. Det er en trist kendsgerning. Et tungt ansvar for beskæftigelsen hviler derfor på arbejdsmarkedets parter og på hver enkelt arbejdsplads. Men med lavere bruttolønninger vil vi kunne skaffe grundlag for lavere trækprocenter og samtidig mulighed for flere nye job og mere eksport.

Ved afslutningen af trepartsforhandlingerne sidste år var der enighed mellem arbejdsmarkedets parter og regeringen om, at de danske lønninger ikke må stige stærkere end udlandets. Hvis det danske omkostningsniveau gennem et antal år

nu klart stiger væsentligt langsommere end udlandets, vil vi endnu hurtigere kunne skabe vækst og forbedret beskæftigelse.

Eksportpakken og omlægningen af arbejdsgiverafgifterne blev gennemført for at reparere på en for kraftig omkostningsudvikling. Men arbejdsmarkedet skal vide, at det ikke kan gøres en gang til. Regering og Folketing kan ikke og bør ikke feje op, hvis det går galt igen. Så er det sagt.

Med den allerede aftalte forkortelse af arbejdstiden og helt uundgåelige lønglidning til næste år går omkostningerne op med i alt fald 3 pct. Hvad mere er der så plads til, hvis man oprigtigt ønsker at skabe nye job og at nedbringe arbejdsløsheden?

Ved sidste overenskomst var der bred forståelse for, at efter et antal år med klart lønfterslæb måtte de offentligt ansatte have samme procentstigning som de privat ansatte. Regeringen sagde det dengang til parterne, før overenskomstforhandlingerne startede. Denne gang må regeringen nødvendigvis på forhånd gøre klart, at der ikke er grundlag for nævneværdig stigning i de offentligt ansattes lønninger de i nærmeste år. Det samme gælder med hensyn til de mange, mange reguleringer af pensioner, satser og indkomstoverførsler, som fastsættes ved lov. Samme strenge kurs må følges for offentlige honorarer og for arbejde, der udføres for det offentlige.

Det vil jeg opfordre til at parterne på det private arbejdsmarked tager et afgørende, solidarisk hensyn til, for anderledes kan det ikke være.

Allerede i anden halvdel af den 4-årige overenskomstperiode må og skal konkurrenceevnen forbedres. Regeringen forventer, at midtvejsforhandlingerne giver et resultat, der muliggør, at vi når det mål, men vi må sige uden omsvøb, at nye lønstigninger, som vil forøge inflationen og arbejdsløsheden, er uacceptable.

Det vil også være vigtigt for effektiviteten og konkurrenceevnen – måske næsten lige så vigtigt – at vi får løst op for de stive faggrænser, vi har både i den offentlige og i den private sektor. De hæmmer nødvendige omstillinger og bidrager til at mindske effektiviteten og forøge omkostningerne. Det kan koste mange arbejdspladser.

Cirka to tredjedele af lønmodtagerne har ikke i dag en pensionsordning, hverken individuelt eller i forbindelse med deres ansættelse. Sker der ikke en ændring i det forhold, vil der blive store indkomstforskelle mellem fremtidens pensionister. Etablering af pensionsordninger på arbejdsmarkedet på den rigtige måde vil samtidig kunne give et værdifuldt bidrag til forøgelse af den private opsparing.

Trepartsforhandlingerne er fortsat i år netop med et udvalgsarbejde om arbejdsmarkedspension. Når udvalgsarbejdet er afsluttet, vil regeringen indkalde til et nyt trepartsmøde for at afslutte denne runde af forhandlingerne. Herefter vil det være op til arbejdsmarkedets parter at sørge for, at der sker en udbredelse af pensioner på arbejdsmarkedet. Bidragene til sådanne ordninger må ikke forhindre en forbedring af konkurrenceevnen. Det ligger klart, at regeringen ikke kan gå ind for at indføre en centraliseret ordning ved lov.

Medansvarlighed skal i langt højere grad end hidtil præge vores arbejdsmarkedspolitik. I det omfang arbejdsmarkedets parter selv forhandler løn- og arbejdsforhold, påvirker de på afgørende måde danske arbejdspladers konkurrenceevne. Bevilger man sig selv og hinanden for store lønstigninger, går det ud over beskæftigelsen. Arbejdsmarkedet bør derfor tage ansvaret for udviklingen på den måde, at det selv bærer den væsentligste del af omkostningerne ved arbejdsløshed.

Det gør det ikke i dag. Stigning i udbetalingen af dagpenge som følge af stigende ledighed betales automatisk af staten. Det er derfor regeringens opfattelse, at dagpenge systemet og dets finansiering skal reformeres.

Det kræver naturligvis grundige forberedelser og forhandlinger – også med arbejdsmarkedets parter. Der vil blive fremsat lovforslag i begyndelsen af næste folketingsår.

Det udelukker ikke, at vi allerede i indeværende folketingsår fremsætter forslag om visse ændringer i dagpengereglerne, så at der skal dokumenteres en større tilknytning til arbejdsmarkedet, inden dagpengeret opnås.

Forliget om den forstærkede indsats mod langvarig ledighed indeholder et uddannelsesmæssigt løft, der giver de ledige nye muligheder. Samtidig får de pligt til at tage imod tilbudene og stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Også på andre felter, hvor der er tale om offentlige ydelser, vil der blive lagt større vægt på at aktivere modtagerne og give dem flere valgmuligheder.

Hver 5. dansker mellem 18 og 67 år er i dag på en eller anden måde under offentlig forsørgelse. Det er usundt – både menneskeligt og økonomisk. Derfor må vi i socialpolitikken gå nye veje.

Regeringen ser det som en hovedopgave at gøre en massiv indsats for at fremme det forebyggende, tværgående og aktiverende arbejde. Vi skal opbløde stive regler og systemer og fremme samarbejde mellem forvaltninger, faggrupper og organisationer og samspillet mellem privat og offentligt hjælpearbejde.

Det drejer sig om at give de ansatte i forvaltningerne og i institutionerne og ikke mindst borgerne selv friere rammer for initiativer, flere valgmuligheder og større selvbestemmelse i løsningen af de sociale opgaver.

På ældreområdet er vi på rette vej med en politik, der – ikke mindst groet frem af lokale forsøg – giver mennesker ansvar for deres egen tilværelse, uden at nogen af den grund lades i stikken.

Med afsættelse af 350 mio. kr. for de næste 3_ år til det sociale udviklingsprogram markerer vi, at vi også på alle andre socialpolitiske områder skal gå fra en forsøgsfase til en virkelig udviklingsfase, hvor de varige forandringer er målet.

Regeringen vil fortsætte bestræbelserne for at skaffe disse lære- og praktikpladser. Som en opfølgning af aftalen af 29. juni 1988 mellem regeringen og Kommunernes Landsforening vil regeringen fremsætte lovforslag, der har til formål at fremme kommunernes bestræbelser for at få kontanthjælpsmodtagere i aktivitet, ligesom der vil blive fremsat forslag om justering af kontanthjælpsreglerne for at bringe loftet for kontanthjælpen i balance med de forbrugsmuligheder, som modtagere af dagpenge og lavtlønsgrupper har.

Unge mennesker, der henvender sig til socialforvaltningen for at få kontanthjælp, og hvis væsentligste problem er ledighed, skal for fremtiden have et tilbud om arbejde straks, således at de slet ikke kommer ind i kontanthjælpssystemet.

Den samlede løn skal tilpasses kontanthjælpen for de unge, der deltager i ordningen, og det skal alligevel være økonomisk attraktivt at få arbejde på det almindelige arbejdsmarked.

Forældrene og kommunerne ønsker vi at sikre en større valgfrihed på daginstitutionsområdet, og kommunerne skal have bedre mulighed for udgiftsstyring.

Efter en høring af alle implicerede parter og en redegørelsesdebat om børns hverdag vil regeringen fremsætte lovforslag, der tager sigte på at nedbringe ventelisterne inden for de nuværende økonomiske rammer.

I min korte tiltrædelseserklæring i juni tilkendegav jeg på den nye regerings vegne, at skattelettelse her og nu – altså allerede til næste år – ville være løs snak uden bund i realiteternes verden. Men jeg understregede samtidig, at det er regeringens klare mål at skabe de økonomiske forudsætninger for en gradvis sænkning af det alt for høje skattetryk.

Nu vil jeg gå et skridt videre og beskrive disse forudsætninger nærmere.

Så længe der er et betydeligt underskud på betalingsbalancen, har en generel lempelse af skattetrykket sine benhårde forudsætninger. Der kan ikke være tale om at acceptere, at det samlede private forbrug går i vejret. Det ved vi jo alle. Derfor må der for det første være sikkerhed for en markant forbedring af konkurrenceevnen. For det andet skal de offentlige udgifter bringes ned gennem afbureaukratisering, mindre ressourceforbrug og brugerbetaling. For det tredje skal den private opsparing yderligere sættes kraftigt i vejret.

Ønsker man en politik, som fører til nedsættelse af det høje skattetryk, så er det dette her, det drejer sig om, og ikke dækningsløse løfter og falske forhåbninger.

Det er også mundsvejr blot at vifte med spareforslag, som man på forhånd ved at alle andre end ens eget parti går imod. Der må med andre ord sættes en velplanlagt proces i gang for at nå målet.

En afgørende betingelse for at nå målet er, at der i de kommende år føres en meget stram offentlig udgiftspolitik. Finanslovsforslaget for 1989 indebærer besparelser og stramninger for 11 mia. kr., og jeg må gøre Folketinget opmærksom på, at gennemførelse af disse forslag simpelt hen er betingelsen for at realisere den nye regerings kortsigtede mål: at skatterne i det mindste ikke stiger til næste år. Så snævert er faktisk råderummet.

For at nedbringe det offentlige forbrug på længere sigt må vi foretage en omlægning af finansieringen i den offentlige sektor. Vi må fordomsfrit tage stilling til, at vi i mindre omfang betaler for de talrige offentlige ydelser over skattebilletten, og at der i større omfang helt eller delvis betales af dem, der bruger ydelserne.

Og lad mig understrege, at det jo langt fra er sådan, at det generelt er de mindst velstillede, der gør mest brug af gratisydelserne.

Brugerbetaling behøver ikke at være – og skal ikke være – blot en anden form for skat. Derimod skal der være tale om, at den enkelte får større valgfrihed, end når alt bare betales over skattebilletten. Og der bliver tale om større økonomisering med det offentliges tilbud. Derfor vil regeringen fremsætte forslag om brugerbetaling på langt flere områder, hvor sociale hensyn ikke taler derimod. På den måde kan en af de nødvendige forudsætninger for lettelse af

skattetrykket tilvejebringes.

Den næste forudsætning er en så kraftig stigning i opsparingen, at vi selv kan finansiere alle vore investeringer i nye arbejdspladser uden at låne i udlandet.

Siden lovgivningen i efteråret 1986 om fremme af opsparing og begrænsning af forbrugslån er opsparingen faktisk vokset betydeligt. Der er god grund til at supplere med forskellige muligheder for at gøre opsparing mere fordelagtig frem for gældsætning.

Også i den sammenhæng er det afgørende at bekæmpe inflation og prisstigning og ikke mindst at fortsætte den faste kronepolitik. Det er regeringen ubetinget besluttet på.

For at man kan nedbringe underskuddet på betalingsbalancen er det nødvendigt, at den private eksportsektor vokser sig større. Det er en national hovedopgave, at vi skaber fornyet fremgang i den private sektor. Det er regeringens opfattelse, at denne vækstproces skal sættes i gang gennem en strategisk sænkning af skattetrykket, som direkte kan føre til vækst og fremgang i erhvervslivet. Regeringen vil derfor straks fremsætte en række forslag om lempelser i erhvervsbeskatningen.

Regeringen vil foreslå en lempelse af formuebeskatningen og af beskatningen

ved generationsskifte. Dobbeltbeskatningen af aktieudbytter vil blive afskaffet i 1990. For at lette konkurrencevilkårene for de små virksomheder vil regeringen fremsætte forslag om ændringer i arbejdsmarkedsbidragsordningen.

I landene omkring os foretages i disse år mærkbare generelle sænkninger af erhvervsbeskatningen. Det er helt afgørende, at erhvervsbeskatningen i Danmark ikke hæmmer virksomhedernes konkurrencemuligheder. Regeringen vil derfor indbyde partierne bag skattereformen til forhandlinger om mere generelle lempelser af erhvervsbeskatningen.

Der er ingen tvivl om, at vi har brug for en betydelig nyorientering i vores erhvervspolitik. Regeringen vil derfor fremlægge en strategi for vækst og omstilling i dansk erhvervsliv. Vi vil medvirke til en forøgelse af forskning og innovation, hvor indsatsen i Danmark i dag ligger betydeligt under de lande, vi konkurrerer med.

Indsatsen på det erhvervspolitiske område skal vi jo se på baggrund af den stigende internationalisering og etableringen af EF's indre marked – det indebærer naturligvis en stadig mere virksom konkurrence. Derfor må vi også tilpasse vore erhvervslove, så de passer, ikke til 1970'ernes, men til 1990'ernes vilkår.

Allerede i år vil vi fremsætte forslag til en konkurrencelov, der tilpasser monopol- og prislovene til konkurrencevilkårene, som de er i dag. Vi vil også stille forslag om lempelse af placeringsreglerne for finansielle virksomheder, så vi mere frit kan tilføre de danske virksomheder risikovillig kapital og deltage mere

aktivt i de mange nødvendige strukturændringer, vi kommer til at opleve i de kommende år.

Den ny lovgivning om landbrugets refinansiering betyder, at bæredygtige bedrifter får en sundere økonomi med mulighed for konsolidering og dermed øget produktion. For at støtte en positiv udvikling er der aftalt lempelser af landbrugsloven. Det er især reglerne om samdrift, sammenlægning, udstykning og erhvervelse, der skal liberaliseres og afbureaukratiseres.

Et erhvervsliv i ny vækst må ses i sammenhæng med miljøpolitikken, som regeringen lægger stor vægt på.

I mange år har vi jo talt om konflikten mellem erhvervs- og miljøinteresserne. Til det vil jeg sige, at det ingen kunst er at nedlægge arbejdspladser. Kunsten er at forene erhvervsmæssige og miljømæssige interesser som ligeværdige og gensidigt afhængige. Vi skal derfor passe på, at miljøpolitikken ikke drukner i overbud, hovsaløsninger og kritik af, at der ikke gøres nok.

Vi er i disse år i en overgangsfase, hvor der stadig er behov for oprydning efter fortidens mange synder, der jo var baseret på den fejlagtige filosofi, at vi bare kunne fortynde og deponere os ud af problemerne. Vi må nødvendigvis gøre os færdige med denne oprydning; men en stadig større del af miljøindsatsen frem mod år 2000 må rettes mod at få erstattet utidssvarende teknik med renere og ressourcebevarende teknologi. Nu handler det om at integrere miljøbeskyttelsen i den enkeltes dagligdag, i husholdningerne og i produktions- og samfundslivet. Udvikling af ny, renere og mere miljørigtig teknologi vil jo også kunne gøres til

et erhvervs- og eksportmæssigt aktiv for Danmark.

Vi tror, nytænkning skal præge valget af styringsmidler, som vi tager i anvendelse i miljøpolitikken. Vi tror, vi skal nedtone brugen af påbud og forbud og i stedet fremme anvendelsen af information, uddannelse og økonomiske incitamerter. I efterårets lovpakke indgår således forslag til brugerbetaling, der skal påvirke vor adfærd i mere miljøvenlig retning.

Regeringen lægger vægt på at se miljøpolitikken som en del af helheden også økonomisk. Vi vil derfor i folketingsårets start fremlægge en investeringsplan, der fastlægger de kommende års mål og midler i miljøpolitikken. Regeringen vil endvidere præsentere en plan for, hvordan vi i Danmark skal føre indstillingerne i den såkaldte Brundtlandrapport ud i livet. Danmark kan godt, måske endog ofte, være toneangivende og formidle samarbejde, når det drejer sig om miljøpolitik. Men det nytter jo sjældent at gå enegang. Der vil være områder, hvor Danmark skal stå fast på ambitiøse og betydningsfulde miljøkrav, og hvor andre lande, f.eks. i EF, ikke kan eller vil følge os. I sådanne tilfælde kan vi benytte os af miljøgarantien.

På det energipolitiske område møder vi store udfordringer i de kommende år. Det er nødvendigt, at vi gennemfører store begrænsninger i det samlede energiforbrug, og at vi i langt højere grad end i dag gør brug af de vedvarende energikilder, hvis vi skal undgå en miljøkatastrofe og skabe en bæredygtig balance mellem energi og miljø. Regeringen vil derfor fremlægge en særlig redegørelse om de initiativer, der agtes gennemført på energiområdet.

Tidligt i folketingsåret vil der blive fremsat lovforslag om at overdrage endnu en række sagsområder til det grønlandske hjemmestyre. Vi håber alle, at hjemmestyret vil få held med at klare de store udfordringer, Grønland i de kommende år skal klare.

Regeringen glæder sig over, at vi for få uger siden oplevede, hvad jeg håber viser sig at være et afgørende gennembrud i forhandlingerne med de færøske myndigheder om en nyorientering for råstofudvindingen og dens forvaltning.

Det er en hovedopgave for Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik at arbejde aktivt for international afspænding, samtidig med at vi varetager vore egne naturlige sikkerhedsinteresser. Grundlaget er vort medlemskab af NATO. Det forsvarsmæssige samarbejde med vore allierede, især inden for enhedskommandoen og med de lande, der har påtaget sig at yde os forstærkninger, må ses i lyset heraf.

Regeringen støtter aktivt NATO's bestræbelser for at øge sikkerheden og stabiliteten mellem Øst og Vest gennem våbenkontrol og nedrustningsaftaler, der kan kontrolleres, og gennem udbygning af de tillidskabende [SIC] foranstaltninger.

Forhandlingerne mellem de hidtidige forsvarsforligspartier førte jo ikke frem til en ny politisk aftale om forsvarets fremtidige udvikling. Derfor var det glædeligt, at det i juni lykkedes at samle et meget bredt folketingsflertal bag beslutningen om, at regeringen inden denne måneds udgang skal fremsætte forslag om bevillingsrammer, styrkemål og strukturændringer m.v. for forsvaret i de

kommende 3 år.

Det er nødvendigt, at der ikke sker nogen svækkelse af dansk forsvar i disse år, hvor solidariteten mellem NATO-landene er afgørende for den fortsatte fremgang i nedrustningsbestræbelserne. Regeringen vil søge at fastholde dansk forsvars kvalitet, bl.a. ved en markant forøgelse af antallet af værnepligtige. Pengene til dette må hentes bl.a. ved fortsat store rationaliseringer.

I overensstemmelse med folketingsbeslutningen har regeringen nu nedsat en forsvarskommission, der har begyndt sit arbejde vedrørende de langsigtede mål for forsvarets indretning. Det er regeringens håb, at det store flertal bag beslutningsforslaget kan danne udgangspunkt for en periode med et godt klima og et sagligt og konstruktivt samarbejde om vort forsvar. Regeringen vil gøre sit dertil.

Vi kan i dag spore en klar bedring i den internationale situation. Udsigterne for fred og afspænding tegner sig lysere end i lang tid. Ikke mindst den positive udvikling i Øst-Vest-forholdet og i forbindelserne mellem USA og Sovjetunionen spiller en helt central rolle.

Regeringen ønsker at fremme danske synspunkter gennem en konstruktiv påvirkning indefra.

Det er et mål for den nye regering at skabe mulighed for, at der igen bliver bred politisk opbakning bag hovedlinjerne i dansk udenrigspolitik. For at nå dertil bør vi gennemføre en grundig drøftelse af de problemer, der har betydning for dansk sikkerhed og for Danmarks bidrag til afspænding. Regeringen lægger op til sådanne drøftelser med Folketingets partier på baggrund af sagkyndige udredninger af de mange komplekse og sammenhængende spørgsmål, der skal tages stilling til. Det er regeringens håb, at vi på denne måde kan skabe bedre forståelse for og opbakning bag Danmarks stillingtagen til udenrigspolitiske spørgsmål.

Den historiske aftale om mellemdistanceraketterne har lagt et fundament for yderligere resultater på våbenkontrolområdet. Her vil regeringen lægge særlig vægt på indgåelse af aftaler om kemiske våben, om det konventionelle styrkeforhold i Europa og om atomprøvestop.

Regeringen håber på en snarlig vellykket afslutning af opfølgingsmødet i Wien om Sikkerhed og Samarbejde i Europa, således at der i løbet af dette efterår kan indledes forhandlinger om konventionel stabilitet i vor del af verden. Disse forhandlinger må føre til et Europa, der er mere sikkert for os alle, og fra dansk side vil vi udnytte alle muligheder for at opbygge et netværk af tillid- og sikkerhedskabende [SIC] foranstaltninger, som er påbegyndt så godt i de sidste år. Et bedre samarbejde omkring udenrigs- og sikkerhedspolitikken vil muliggøre en aktiv dansk indsats på dette vigtige område.

FN har ydet en stor indsats i bestræbelserne for at finde en løsning på en række langvarige og komplicerede regionale konflikter. Regeringen vil yde sit til, at FN-apparatets muligheder styrkes og udnyttes bedst muligt til fremme af fred og international forståelse og sikring af menneskerettighederne.

Samarbejdet mellem de 12 er blevet en grundpille for Danmarks udenrigspolitik. I det Europæiske Politiske Samarbejde og i samarbejdet med de nordiske lande vil regeringen arbejde for en stærkere europæisk stemme i internationale spørgsmål.

Et af de vigtigste spørgsmål for EF er at opnå fornyet vækst som løftestang for en forbedret økonomisk situation, herunder ikke mindst en øget beskæftigelse i de europæiske lande.

De europæiske lande ser etableringen af det indre marked inden for EF som det rigtige redskab til at nå disse mål, og hvis vi ser det i dansk perspektiv, er det jo egentlig interessant, at EF's indre marked, og dermed også Den Europæiske Fælles Akt, har fremkaldt en fornyet Europadebat i de øvrige europæiske lande, herunder også i de nordiske lande. Der er ingen tvivl om, at disse lande er i færd med at overveje en nærmere form for tilknytning til EF, og i flere af landene diskuteres nu EF-medlemskab åbent som en realistisk mulighed.

Det er vigtigt, at vi fra dansk side betragter EF-udviklingen som en positiv udfordring i stedet for blot at låse os fast i passive forsvarspositioner.

Regeringen agter at deltage i EF-samarbejdet og den europæiske samarbejdsproces åbent og fordomsfrit, også for at opnå et bedre grundlag for økonomisk fremgang i vort eget land.

Tilpasninger i afgiftsstrukturen i EF vil rejse en række problemer for Danmark. Danmark vil arbejde særdeles aktivt for, at der i Rådet findes en tilfredsstillende fælles løsning, og regeringen har derfor nedsat et ministerudvalg, som skal forberede Danmarks stilling til overvejelserne om en langsigtet harmonisering af afgiftssatserne.

Regeringen lægger stor vægt på at sikre, at Danmark fortsat medvirker i bestræbelserne for at bedre flygtningesituationen rundt om i verden. I flere lande har forholdene nu ændret sig i en sådan grad, at der er grund til at nære optimisme med hensyn til mange flygtnings mulighed for at vende hjem. Det er internationalt anerkendt, at en af de bedste løsninger er, at flygtninge under sikre og fredelige former kan vende tilbage til deres hjemlande. Det forudsætter, at de farer, man oprindeligt flygtede fra, ikke længere er til stede.

Regeringen vil derfor i den kommende tid arbejde med at hjælpe de flygtninge, der har mulighed for det, med at vende hjem igen.

Den redegørelse, jeg nu har givet Folketinget, betegner hovedtræk af regeringens politik, ikke blot for dette folketingsår, men for de kommende fire år. Der er behov for en meget handlekraftig og stærk indsats, ikke blot fra regering og Folketing, men også fra amter og kommuner, fra organisationer og virksomheder, ja, fra hele samfundet.

Der skal føres en meget stram økonomisk politik, som ikke levner plads for stigning hverken i det private eller i det offentlige forbrug. Der skal ske en gennemgribende nyorientering på en lang række områder i vort samfund.

Regeringen vil beståbe [SIC] sig målbevist [SIC] for at samle et bredt flertal her i Tinget om løsningen af de store opgaver, men det må også stå klart, at er der områder, hvor det ikke kan lykkes at samle et bredt flertal om en forsvarlig løsning, kan regeringen ikke af den grund bare opgive sin politik. Vi kan ikke give noget parti uden for regeringen en automatisk veto. Regeringen må nødvendigvis søge et flertal om forsvarlige løsninger der, hvor et flertal er at finde.

Opgaverne er ganske klart enorme, men de må og skal løses. Jo mere vi kan gøre det i et bredt fællesskab, desto mere solidt vil det være.

Må jeg foreslå, at vi begynder det nye folketingsår med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark længe leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Det Konservative Folkeparti, Folketingstale, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-schlueters-aabningstale-1988>